

Specifika křesťanské sociální práce

Cyriľometodějská teologická fakulta UP Olomouc
Katedra křesťanské sociální práce
Prof. Dr. H. Pompey

Křesťanská sociální práce

Pracovní definice:

Sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení a osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha. Užívaje duchovědných a sociologických poznatků o lidském chování a sociálních systémech, zasahuje sociální práce tam, kde se lidé dostávají do kontaktu se svým prostředím. Pro křesťanskou sociální práci jsou klíčové principy lidských práv a sociální spravedlnosti OSN a Rady Evropy, stejně jako křesťanské normy, zprostředkované církví a teologií.

(Sociální práce/Sociálna práca, 4/2008, s. 56)

Křesťanská sociální práce

- Vědecké a
- Praktické základy
- Navíc duchovnědné poznatky, zejm. křesťanské poznatky o životním smyslu a hodnotách

Co zahrnuje kvalita křesťanské sociální práce?

- Cíle kvality stanoveny v poslání/vizi (Letbild) daného zařízení.
- Kvalita charitativní „služby životu“ je dána
  - Ježíšovým příkladem, který spolu s
  - odbornými požadavky
  - dává lidskou kvalitu sociálněpracovním postupům

Zjednodušeně řečeno

- „co“ se v sociální práci koná určuje přednostně SPR a relevantní disciplíny
- „jak se to koná“, tedy v jakém „duchu“, to závisí na našem Leitbildu.

P. Watzlawick:

- každá komunikace a interakce zahrnuje aspekt obsahu/jednání (SPR koncept a metoda) a aspekt vztahu
- actio + intentio
- Vztahový aspekt určuje kvalitu a sděluje se nonverbálně.

Víra podle středověké nauky zahrnuje rovněž dva aspekty:

- *fides quae creditur*
- *fides qua creditur*
- tedy v co a jak „se věří“

- Oba aspekty jsou důležité v pomáhajícím vztahu
- *fides qua creditur* má teologicky i prakticky přednost před *fides quae creditur*
- oba aspekty jsou přítomné v každé náboženské interakci

Církev se ve své sociální práci orientuje

- nejenom podle člověka, tzn. podle odborných poznatků SPR
- ale rovněž podle Boha,
  - tzn. podle jeho trinitární vztahové kvality, a tou je láska,
  - a podle toho, jak tuto lásku žil k člověku Ježíš

Jaké jsou křesťansko-humánní cíle
kvality, které charakterizují
křesťanskou SPR ve smyslu „prvků
„jak“ dělat křesťanskou SPR“?

1. „*Já jsem přišel, aby měli život a měli ho v hojnosti*“ (J 10,10)

- „služba životu“ (životní diakonie) – ústřední cíl s ohledem na klienta

2. Konkretizace „naplněného života“ (Lk 10,26-28)

- *"Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí". A druhé přikázání je tomu podobné: "Miluj svého bližního jako sám sebe."... To čin a budeš živ"*

3. Ježíšova „závěť“: *"Jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem"* (J 13,34b).

- V SPR nejen individuální pomáhající vztahy,
- nýbrž také utvářet **společenství** lásky (DCE), tzn. prostor vzájemného přijetí a lásky v charitních zařízeních, farnostech
- křesťanská víra není „single-víra“, ale víra, která ustavuje společenství
- Benedikt XVI. hovoří v DCE o církvi jako „rodině lásky“ a „Společenství lásky“ – v ní nesmí nikdo trpět nouzí prostředků k důstojnému životu, farnosti musí být místem vzájemné pomoci
- Charitní služba životu zahrnuje tedy nejen pomáhající vztahy na úrovni *face-to-face*. Vyžaduje právě tak integraci člověka charitního společenství a nabízet charitně-sociální prostředí– obdobné rodinnému prostředí.
- *„podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.“* (J 13,35). **Corporate identity** (Tertulián, 3 st. n.l.)
- Pomoc, která buduje společenství, je specifikem křesťanské sociální práce

4. „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby“ (Gn 1,26)

- „Bohopodobnost“ člověka je základem jeho osobní důstojnosti
- Bůh je láska = láska je cestou spodobení člověka s Bohem (theosis)
- Z „bohopodobnosti“ plyne požadavek důstojného provázení a podpory klientů SPR
- Dále právo jednat **autonomně a odpovědně** jako Bůh. Nejsme objekty, ale **subjekty** jednání. Proto podporovat klienta v převzetí odpovědnosti za svůj život

5. *"V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li kdo obřezán či ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou."* (Gal 5,6)

- Láska je tváří víry. Láska je žitá víra.
- Jak se spojuje láska a víra ve službě životu?
  - a. Navzdory bezradnosti z tíhy sociální situace klienta **věřit** v jeho hluboké dobro; být věrohodný.
  - b. Navzdory beznadějnosti **doufat** v pozitivní budoucí vývoj = zůstávat nadějeplný.
  - c. Navzdory bezcitnosti sociální či fyzické situace klienta **milovat**, = být laskavý.
- Prakticky skrze konkrétní pomáhání projevít **víru v možnost naplněného života** navzdory všem problémům

„Víte, já už nemám sílu, už nemůžu.“ Nebo: „K čemu to všechno, můj život už přece nemá smysl!“

- **životní energie a životní perspektivy** člověka **kolabují**
- V takových hraničních situacích je třeba člověku umožnit znovu nalézt **zdroje**
  - **Životní energie**
  - **Životní moudrosti**

6. Ježíš konkretizuje lásku jako životní kompetenci pomocí pojmu „milosrdenství“ (miseri-cordia; B-arm-herzig-keit)

- *„Budte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.“* (Lk 6,36)
- Narativní konkretizace v podobenstvích o **milosrdenství** (srov. Podobenství o milosrdném Samařanu, Lk 10,25-37 a O marnotratném synu, Lk 15, 11-32).
- *„Jdi a jednej také tak“* (Lk 10,37)
- Milosrdenství je zvláštním projevem víry a lásky
- Skutky tělesného a duchovního milosrdenství jsou konkrétním výrazem charitní „služby životu“
- Naše víra zde na zemi bude jednou měřena skutky milosrdenství. *"Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili"* (Mt 25,31-46)

Skutky tělesného milosrdenství

- Navštěvovat nemocné
- Podávat vodu žíznivým
- Sytit hladové
- Oblékat nahé
- Vykupovat uvězněné
- Ujímat se pocestných
- Pohřbívat mrtvé

Skutky duchovního milosrdenství

- **Poskytnout** dobrou radu
- Mluvit jasně a upřímně – **napomínat hříšníky**,
„Budme pravdiví v lásce“ (Ef 4,15)
- **Učit** neznalé
- **Utěšovat** smutné
- **Odpouštět** bezpráví a urážky a
- Trpělivě **snášet** obtížné a nepohodlné
- **Modlit se** za živé i zemřelé

7. (Další) Konkretizace životní kompetence podle ap. Pavla (1 Kor 13,4-7)

Magna Charta Caritatis (srov. DCE 34)

- *Láska je trpělivá,*
- *Láska je laskavá,*
- *Nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá,*
- *Láska nejedná nečestně,*
- *Nehledá svůj prospěch,*
- *Nedá se vydráždit,*
- *Nepočítá křivdy,*
- *Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy,*
- *Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá,*

-
- K naplnění takovýchto andělských měřítek kvality charity se můžeme jen přibližovat.
Proto
  - *Neznáme gradualitu v cílech, známe však gradualitu cesty k cíli.*

8. „...měli život a měli ho v hojnosti...“

- „z celého svého **srdce**, celou svou **duší**, celou svou **silou** a celou svou **myslí**“
- Proto křesťanská SPR musí podporovat člověka celostně
- Myšlení, emoce, jednání, prostředí
- Metanoia – nové nasměrování života
- Časná i věčná spása

9. „Ale já jsem mezi vámi jako ten, který slouží“ (Lk 22,27)

- Křesťanská SPR je zavázána subsidiaritě, tzn. aby se solidarita a vzájemná pomoc staly samozřejmostí
- Jen sloužící pomoc vede k sebeodpovědnosti – „být subjektem“
- teologicky řečeno „diakonika“ veškeré křesťanské SPR

10. „Zadarmo jste dostali, zadarmo dejte“ (Mt 10,8)

- *„Vším způsobem budete obohacováni, abyste mohli být velkoryse štědrí“ (2 K 9,11)*
- Křesťanská SPR / Caritas – sebe-darující sdílení života a utrpení
- Teologický důvod neziskovosti charitních zařízení
- V hraničních situacích kolapsu životní energie a životního smyslu pomáhá jen darovaná víra, darovaná naděje, darovaná laskavost
- Proto jsou první diakoni voleni podle „Ducha a moudrosti“ (Sk 6,3.5)

11. Ježíš ukazuje intenzivní ochotu k rozhovoru, zejména s pohrdanými lidmi

---

- Jeho pomáhající praxe směřuje k „metanoia“, novému nasměrování života
- Samařanka u Jákobovy studny J 4,9nn;
- Nikodém J 3,1-21
- Učedníci na cestě do Emauz Lk 24,13-33

12. Prvky Ježíšova „personálního managementu“

- Sdílení života a utrpení,
- mít čas pro druhého a
- intenzivní komunikace s učedníky
- Srov. Mk 6,31: *„Pojďte sami stranou na pusté místo a trochu si odpočiňte! Stále totiž přicházelo a odcházelo mnoho lidí, a neměli ani čas se najíst.“*

13. Cílové skupiny Křesťanské sociální práce

- *"Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili"*
- Materiální, psychická, sociální a duchovní chudoba je indikací křesťanské SPR
- Uzdravení deseti malomocných (Lk 17,11-19) – další kritérium.
  - Ježíš uzdravuje i jinak smýšlející
  - Jeho caritas nezná hranice
- *Ale: „A tak dokud je čas, číňte dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry“ (Gal 6,9)*

14. *„Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky...“* (Mt 28,19)

- Ježíš chce, aby se skutečnost vlády Boží lásky stala přítomnou všude a pro všechny.
- *„Křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého...“*
- = „ponořte je“ (dejte jim zakusit), co je to společenství lásky (Trojice) už v tomto životě